

POSTANOWIENIE

25 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 25 listopada 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa K.K. i M.K.

przeciwko Bankowi w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 6 lipca 2023 r., I ACa 650/22,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) obciąża stronę pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które –

zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 6 lipca 2023 r. (sygn. akt I ACa 650/22), pełnomocnik pozwanego – Banku w W. – oparł wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., tj. ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawa, a mianowicie: art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej: „Dyrektywa 93/13”), art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c., art. 69 ust. 3 Prawa bankowego oraz art. 189 k.p.c.

Odnosząc się do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazanych przez skarżącego we wniosku, Sąd Najwyższy stwierdza, że żadna z nich nie została wykazana w sposób uzasadniający uwzględnienie wniosku na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., skarżący powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14). W świetle ugruntowanego orzecznictwa zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12 oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r.,

II CSK 94/16). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15 oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania (pytań) do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia zatem dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16 oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18). Wskazuje się na konieczność wskazania na występujące rozbieżności interpretacyjne przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego w orzecznictwie lub nauce prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17 oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Co do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., jej spełnienie wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu tej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających

z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07 oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22). Należy podkreślić, że wątpliwości wskazane przez skarżącego muszą istnieć nadal w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja dotycząca rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga przytoczenia przykładów orzeczeń, które wskazują na rzeczywistą rozbieżność w wykładni przepisów, występującą również w chwili orzekania w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2024 r., I CSK 1225/23).

Problemy prawne przedstawione przez skarżącego – powielane w wielu sprawach z udziałem tego samego pozwanego - nie mają cech nowości wymaganej od istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kwestie te były przedmiotem wielokrotnych wypowiedzi Sądu Najwyższego w orzeczeniach wydanych, często w odniesieniu do zbliżonych treścią umów kredytowych, nie tylko na etapie wstępnej oceny. Wszystkie te zagadnienia zostały omówione i rozstrzygnięte w orzecznictwie sądowym, które często zapadało już po wniesieniu skargi kasacyjnej, ponieważ dotyczą one starszych spraw. W międzyczasie ukształtowało się orzecznictwo dotyczące tych problemów i w świetle obecnych orzeczeń, skarga jest nieaktualna, co uniemożliwia jej przyjęcie do rozpoznania. Podobnie należy ocenić przytoczone we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wątpliwości co do wykładni przepisów prawa.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, uwzględniającym także orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w odniesieniu do przepisów Dyrektywy 93/13 nie budzi wątpliwości abuzywny charakter zawartych w umowach kredytu frankowego typowych klauzul odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Tego typu klauzule nie wskazują obiektywnych kryteriów ustalania kursu waluty obcej, który jest jednostronnie ustalany przez bank, co pozostawia pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarcza kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem

oraz narusza równorzędność stron umowy kredytu (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 24 lutego 2022 r., II CSKP 45/22, z 21 listopada 2023 r., II CSKP 1602/22 oraz z 14 lutego 2025 r., II CSKP 1545/22). Ocena niedozwolonego charakteru postanowienia, jak i konsekwencje wynikające z jego eliminacji, wymagają odniesienia do chwili zawarcia umowy (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2). Co do zasady wyłączona jest też możliwość zastąpienia niedozwolonego postanowienia umownego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej (w umowie kredytu indeksowanego czy denominowanego) innym sposobem określenia kursu waluty obcej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2025 r., II CSKP 1545/22, wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2025, II CSKP 1277/24). Brak jest też jakichkolwiek podstaw do rozdzielenia postanowień dotyczących przeliczania waluty obcej na złote polskie i dokonywania ich odrębnej oceny prawnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, wyrok Sądu Najwyższego z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22).

W szczególności w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że klauzula ryzyka walutowego i klauzula kursowa określająca przeliczenie zobowiązań stron (w ramach przyjętego w umowie mechanizmu waloryzacji) są ze sobą ściśle powiązane. Ma to istotne znaczenie z perspektywy oceny, czy określają one główne świadczenia stron, czy zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, a także w kontekście możliwości utrzymania umowy w mocy. Rozszczepienie tych klauzul jest zabiegiem sztucznym, ponieważ klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej przeliczenie zobowiązań stron celem ustalenia wysokości ich świadczenia. Z kolei klauzula kursowa nie ma racji bytu w umowie, w której nie zastosowano mechanizmu przeliczeniowego i wynikającego z niego narażenia konsumenta na ryzyko kursowe. (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22 i z 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 i dalsze powołane tam orzecznictwo). Wyeliminowanie z umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej klauzul przeliczeniowych, uznanych za abuzywne, prowadzi również do upadku klauzuli ryzyka walutowego, która jest charakterystyczna dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadnia powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR. Takie przekształcenie

umowy, co prowadziłoby do dalszej realizacji udzielonego kredytu jako złotowego, jest na tyle daleko idące, że należy ją w takim kształcie uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, nawet jeśli nadal dotyczy innego podtypu czy wariantu umowy kredytu. W konsekwencji, po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul, utrzymanie umowy w formie zamierzonej przez strony nie jest możliwe (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, z. B, poz. 20, z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 45 i II CSKP 382/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22 oraz z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22). Wyeliminowanie więc abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy umowy kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR (lub WIBOR), gdyż jest to sprzeczne z naturą stosunku prawnego łączącego strony (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 11 i z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 oraz powołane tam wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 marca 2019 r., C-118/17, Zsuzsanna Dunai przeciwko ERSTE Bank Hungary Zrt, ECLI:EU:C:2019:207 i z 5 czerwca 2019 r., C-38/17, GT przeciwko HS, ECLI:EU:C:2019:461, jak również wyroki Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22, OSNC-ZD 2022, nr D, poz. 45, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, z 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22 i z 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22).

W orzecznictwie wyłączono też możliwość usunięcia luki powstałej w umowie po postanowieniach abuzywnych niewiążących konsumenta przez zastąpienie ich innymi przepisami, zwyczajami lub w drodze wykładni na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 prawa wekslowego albo art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22 i z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22). W tym zakresie Sąd Najwyższy uwzględnił orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w którym wykluczono możliwość uzupełnienia luki w umowie w razie stwierdzenia nieuczciwego charakteru jednego z warunków umowy zawartej między

przedsiębiorcą a konsumentem, przez zmianę treści tego warunku poprzez wykładnię oświadczeń woli stron, co miałyby prowadzić do zastosowania w jego miejsce przepisów dyspozytywnych (zob. wyroki z 3 października 2019 r., C-260/18, K. Dziubak, i J. Dziubak, ECLI:EU:C:2019:819, z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, Banco Español de Crédito, ECLI:EU:C:2012:349, z 26 marca 2019 r., C-70/17, Abanca, ECLI:EU:C:2019:250, z 30 kwietnia 2014 r., C-26/13, Kásler, ECLI:EU:C:2014:282 i z 2 września 2021 r., C-932/19, OTP Jelzálogbank, ECLI:EU:C:2021:673). Taki zabieg prowadziłby do zmiany treści klauzuli indeksacyjnej, prowadząc do zmiany jej rozumienia. Zgodnie z orzecnictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, art. 5 i 6 Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by sąd krajowy, który stwierdził nieuczciwy charakter warunku umowy, dokonał wykładni tego warunku w celu złagodzenia jego nieuczciwego charakteru, nawet jeśli taka wykładnia odpowiadałaby wspólnej woli stron. Artykuł 6 ust. 1 ww. Dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi możliwość uzupełnienia umowy przez zmianę treści owego warunku. Możliwość taka istniałaby tylko w przypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 18 listopada 2021 r. C-212/20, M.P., B.P. przeciwko "A", pkt 72, ECLI:EU:C:2021:934 i z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, Bank BPH, pkt 57, ECLI:EU:C:2021:341). Uwzględniając to stanowisko w orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że art. 65 k.c., choć przydatny przy wykładni oświadczeń woli, nie może być wykorzystany do sanowania klauzuli abuzywnej – nie służy bowiem konstruowaniu nowych postanowień, lecz interpretacji już złożonych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 941/22, z 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22 i z 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22). W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasady prawnej) z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21 (OSNC 2021, nr 9, poz. 56) wskazano, nawiązując do wcześniejszego orzecnictwa, w tym orzecnictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. w szczególności wyrok TSUE z 3 października 2019 r., C-

260/18, Kamil Dziubak, Justyna Dziubak p. Raiffeisen Bank International AG, ECLI:EU:C:2019:819), że zastąpienie niedozwolonego postanowienia umownego odnoszącego się do sposobu określania kursu waluty obcej (w umowie kredytu indeksowanego czy denominowanego) innym sposobem określenia kursu waluty obcej wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy (koniunkcja przesłanek): 1) po wyłączeniu klauzuli abuzywnej umowa nie może obowiązywać, o czym decyduje obiektywne podejście w świetle prawa krajowego, a zatem wola jednej ze stron, w tym konsumenta, nie ma w tym zakresie rozstrzygającego znaczenia; 2) całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących w czasie sporu lub możliwych wówczas do przewidzenia, z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie; 3) istnieje przepis dyspozytywny albo przepis „mający zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę”, który mógłby zastąpić wyeliminowane niedozwolone postanowienie umowne, umożliwiając utrzymanie umowy w mocy; jeżeli niedozwolone postanowienie umowne odzwierciedlało obowiązujący przepis ustawowy mający zastosowanie w przypadku porozumienia stron, w rachubę wchodzi także zastąpienie niedozwolonego postanowienia „tym stanowiącym punkt odniesienia przepisem ustawowym w nowym brzmieniu przyjętym już po zawarciu umowy”. Decydujące znaczenie ma tu więc wola konsumenta. W orzecznictwie wyłączono także możliwość zastąpienia postanowień niedozwolonych przepisem art. 358 § 2 k.c. dla określenia sposobu ustalania kursu waluty obcej (franka szwajcarskiego) w ramach mechanizmu indeksacyjnego stosowanego przy wypłacie i spłacie kredytu. W świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. np. wyroki z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20 i z 26 kwietnia 2024 r., II CSKP 150/24), jak również Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. m.in. wyrok z 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, I.W. przeciwko Bank BPH S.A., ECLI:EU:C:2021:341) art. 358 § 2 k.c. nie może być traktowany jako przepis, który z mocy prawa lub w ramach mechanizmu dyspozytywności zastępuje postanowienie abuzywne w umowie konsumenckiej. Zastosowanie tego przepisu wymaga każdorazowej oceny jego adekwatności w konkretnym stosunku

obligacyjnym, z uwzględnieniem woli konsumenta oraz zasad wynikających z Dyrektywy 93/13. Przepis ten nie może być wykorzystany w sposób prowadzący do utrzymania w mocy umowy zawierającej nieuczciwe warunki, bez uprzedniego wyrażenia świadomej i dobrowolnej zgody przez konsumenta. Zakres zastosowania omawianego przepisu ogranicza się bowiem do zobowiązań rzeczywiście wyrażonych w walucie obcej, a nie takich, w których waluta pełni wyłącznie funkcję przeliczeniową. Kredyty indeksowane do waluty obcej, w których zobowiązanie pierwotnie wyrażone jest w złotych, a waluta obca pełni jedynie rolę mechanizmu waloryzacyjnego, nie spełniają tej przesłanki, co wyklucza automatyczne zastosowanie art. 358 § 2 k.c. Dodatkowo, należy zauważyć, że przepis ten wszedł w życie dopiero w dniu 24 stycznia 2009 r., a brak jest przepisów intertemporalnych, które pozwalałyby na jego zastosowanie do umów zawartych przed tą datą. Stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie pozostaje jednoznaczne i konsekwentne, co potwierdza wyrok z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, w którym wskazano, że przepisy prawa nie mogą działać retroaktywnie, w szczególności w kontekście zastępowania niedozwolonych postanowień umownych w relacjach konsumenckich.

Nie budzi też wątpliwości w orzecznictwie Sądu Najwyższego sposób kwalifikacji umów udzielonych w złotych indeksowanych do waluty obcej (zob. m.in. wyroki z 30 września 2020 r., I CSK 556/18 oraz z 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22 i II CSKP 293/22). Wyjaśniono w nich, że można wyróżnić trzy rodzaje kredytów, w których występuje waluta obca: indeksowany, denominowany i walutowy. W kredycie indeksowanym kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, w tej walucie zostaje wypłacona, a następnie zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty. Spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie denominowanym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej, a zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. W kredycie walutowym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata również jest dokonywana w tej walucie. Ani kredyt indeksowany, ani kredyt denominowany nie są kredytami walutowymi. Kwalifikacji tej oraz możliwości oceny postanowień takiej umowy o

kredyt wypłaconego w złotych przez pryzmat przesłanek z art. 385¹ § 1 k.c. nie zmienia możliwość spłaty kredytu przez kredytobiorcę-konsumenta także w walucie obcej.

W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi też wątpliwości możliwość uznania, że kredytobiorcom-konsumentom przysługuje interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy. Podkreśla się, że interes prawny w żądaniu ustalenia istnienia albo nieistnienia stosunku prawnego powinien być postrzegany elastycznie. Powyższy interes należy oceniać, uwzględniając cele, którym służy sądowa ochrona prawna oraz przedmiotowe granice prawomocności materialnej wyroku, wynikające z art. 365 w zw. z art. 366 k.p.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22 oraz z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22). Należy wskazać, że umowa kredytu hipotecznego zostaje zawarta na wiele lat, znaczna część płatności jeszcze nie jest wymagalna w czasie bieżącego sporu. Ponadto, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. wynikający z wyroku stan związania ograniczony jest, co do zasady, tylko do rozstrzygnięcia zawartego w sentencji orzeczenia i nie obejmuje jego motywów. Stąd też, nawet w przypadku zasądzenia na rzecz strony powodowej dochodzonej przez nią kwoty, bez umieszczenia w sentencji stosownej wzmianki odnośnie do ustalenia nieważności umowy, wiązać ją dalej będzie sporna umowa kredytu. Samo rozstrzygnięcie w kwestii żądania zapłaty nie wiąże w kwestii oceny nieważności umowy w kolejnych sprawach między stronami, zatem nie usuwa niepewności prawnej w związku z zawarciem wadliwej umowy. W konsekwencji, wyrok odnoszący się jedynie do roszczenia dotyczącego zapłaty nie kończy w definitywny sposób powstałego między stronami sporu. Nie budzi wątpliwości, że kredytobiorca może mieć interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego nawet jeśli przysługuje roszczenie o zapłatę (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, z 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22 oraz z 23 czerwca 2022 r., II CSKP 616/22). To stanowisko zostało potwierdzone w wyroku TSUE z 23 listopada 2023 r., C-321/22, ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A., ECLI:EU:C:2023:911), w którym Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, że Dyrektywa 93/13 sprzeciwia się takiej wykładni przepisów krajowych, która negowałaby interes prawny jako przesłankę powództwa zmierzającego do

stwierdzenia bezskuteczności nieuczciwego warunku umownego z tego tylko powodu, że konsumentowi może przysługiwać powództwo o zwrot nienależnego świadczenia, lub gdy może się on powołać na tę bezskuteczność podejmując obronę przed powództwem zmierzającym do zasądzenia świadczenia opartego na takim warunku umownym.

W świetle powyższego Sąd Najwyższy stwierdza, że skarżący nie wykazał, aby w dacie orzekania w przedmiocie przedsądu istniała potrzeba ponownego odniesienia się do wskazanych przepisów oraz poruszonej problematyki. Argumenty zawarte we wniosku, zestawione z motywami zaskarżonego wyroku oraz uwzględniając aktualny dorobek orzeczniczy Sądu Najwyższego, nie wskazują na konieczność kolejnej wypowiedzi w objętej nim materii – z uwzględnieniem publicznoprawnego charakteru skargi kasacyjnej oraz jej funkcji wykraczającej poza ochronę interesu indywidualnego.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., obciążając nimi na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. stronę pozwaną, która przegrała sprawę w postępowaniu kasacyjnym.

Dariusz Dończyk

(R.N.)

[r.g.]